

ЗАКОН

О ПОТВРЂИВАЊУ ПРОТОКОЛА ИЗ НАГОЈЕ О ПРИСТУПУ ГЕНЕТИЧКИМ РЕСУРСИМА И ПРАВЕДНОЈ И ЈЕДНАКОЈ РАСПОДЕЛИ КОРИСТИ КОЈЕ ПРОИСТИЧУ ИЗ ЊИХОВОГ КОРИШЋЕЊА УЗ КОНВЕНЦИЈУ О БИОЛОШКОЈ РАЗНОВРСНОСТИ

Члан 1.

Потврђује се Протокол из Нагоје о приступу генетичким ресурсима и праведној и једнакој расподели користи које проистичу из њиховог коришћења уз Конвенцију о биолошкој разноврсности, сачињен 29. октобра 2010. године у Нагоји, у оригиналу на: арапском, кинеском, енглеском, француском, руском и шпанском језику.

Члан 2.

Текст Протокола из Нагоје о приступу генетичким ресурсима и праведној и једнакој расподели користи које проистичу из њиховог коришћења уз Конвенцију о биолошкој разноврсности у оригиналу на енглеском језику и у преводу на српски језик гласи:

Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and
Equitable Sharing of Benefits Arising From Their Utilization to the
Convention on Biological Diversity

The Parties to this Protocol,

Being Parties to the Convention on Biological Diversity, hereinafter referred to as “the Convention”,

Recalling that the fair and equitable sharing of benefits arising from the utilization of genetic resources is one of three core objectives of the Convention, and recognizing that this Protocol pursues the implementation of this objective within the Convention,

Reaffirming the sovereign rights of States over their natural resources and according to the provisions of the Convention,

Recalling further Article 15 of the Convention,

Recognizing the important contribution to sustainable development made by technology transfer and cooperation to build research and innovation capacities for adding value to genetic resources in developing countries, in accordance with Articles 16 and 19 of the Convention,

Recognizing that public awareness of the economic value of ecosystems and biodiversity and the fair and equitable sharing of this economic value with the custodians of biodiversity are key incentives for the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components,

Acknowledging the potential role of access and benefit-sharing to contribute to the conservation and sustainable use of biological diversity, poverty eradication and environmental sustainability and thereby contributing to achieving the Millennium Development Goals,

Acknowledging the linkage between access to genetic resources and the fair and equitable sharing of benefits arising from the utilization of such resources,

Recognizing the importance of providing legal certainty with respect to access to genetic resources and the fair and equitable sharing of benefits arising from their utilization,

Further recognizing the importance of promoting equity and fairness in negotiation of mutually agreed terms between providers and users of genetic resources,

Recognizing also the vital role that women play in access and benefit-sharing and affirming the need for the full participation of women at all levels of policy-making and implementation for biodiversity conservation,

Determined to further support the effective implementation of the access and benefit-sharing provisions of the Convention,

Recognizing that an innovative solution is required to address the fair and equitable sharing of benefits derived from the utilization of genetic resources and traditional knowledge associated with genetic resources that occur in transboundary situations or for which it is not possible to grant or obtain prior informed consent,

Recognizing the importance of genetic resources to food security, public health, biodiversity conservation, and the mitigation of and adaptation to climate change,

Recognizing the special nature of agricultural biodiversity, its distinctive features and problems needing distinctive solutions,

Recognizing the interdependence of all countries with regard to genetic resources for food and agriculture as well as their special nature and importance for achieving food security worldwide and for sustainable development of agriculture in the context of poverty alleviation and climate change and acknowledging the fundamental role of the International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture and the FAO Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture in this regard,

Mindful of the International Health Regulations (2005) of the World Health Organization and the importance of ensuring access to human pathogens for public health preparedness and response purposes,

Acknowledging ongoing work in other international forums relating to access and benefitsharing, Recalling the Multilateral System of Access and Benefit-sharing established under the International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture developed in harmony with the Convention,

Recognizing that international instruments related to access and benefit-sharing should be mutually supportive with a view to achieving the objectives of the Convention,

Recalling the relevance of Article 8(j) of the Convention as it relates to traditional knowledge associated with genetic resources and the fair and equitable sharing of benefits arising from the utilization of such knowledge,

Noting the interrelationship between genetic resources and traditional knowledge, their inseparable nature for indigenous and local communities, the importance of the traditional knowledge for the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components, and for the sustainable livelihoods of these communities,

Recognizing the diversity of circumstances in which traditional knowledge associated with genetic resources is held or owned by indigenous and local communities,

Mindful that it is the right of indigenous and local communities to identify the rightful holders of their traditional knowledge associated with genetic resources, within their communities,

Further recognizing the unique circumstances where traditional knowledge associated with genetic resources is held in countries, which may be oral, documented or in other forms, reflecting a rich cultural heritage relevant for conservation and sustainable use of biological diversity,

Noting the United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, and

Affirming that nothing in this Protocol shall be construed as diminishing or extinguishing the existing rights of indigenous and local communities,

Have agreed as follows:

Article 1

Objective

The objective of this Protocol is the fair and equitable sharing of the benefits arising from the utilization of genetic resources, including by appropriate access to genetic resources and by appropriate transfer of relevant technologies, taking into account all rights over those resources and to technologies, and by appropriate

funding, thereby contributing to the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components.

Article 2.

Use of Terms

The terms defined in Article 2 of the Convention shall apply to this Protocol. In addition, for the purposes of this Protocol:

- (a) "Conference of the Parties" means the Conference of the Parties to the Convention;
- (b) "Convention" means the Convention on Biological Diversity;
- (c) "Utilization of genetic resources" means to conduct research and development on the genetic and/or biochemical composition of genetic resources, including through the application of biotechnology as defined in Article 2 of the Convention;
- (d) "Biotechnology" as defined in Article 2 of the Convention means any technological application that uses biological systems, living organisms, or derivatives thereof, to make or modify products or processes for specific use;
- (e) "Derivative" means a naturally occurring biochemical compound resulting from the genetic expression or metabolism of biological or genetic resources, even if it does not contain functional units of heredity.

Article 3.

Scope

This Protocol shall apply to genetic resources within the scope of Article 15 of the Convention and to the benefits arising from the utilization of such resources. This Protocol shall also apply to traditional knowledge associated with genetic resources within the scope of the Convention and to the benefits arising from the utilization of such knowledge.

Article 4.

Relationship with International Agreements and Instruments

1. The provisions of this Protocol shall not affect the rights and obligations of any Party deriving from any existing international agreement, except where the exercise of those rights and obligations would cause a serious damage or threat to biological diversity. This paragraph is not intended to create a hierarchy between this Protocol and other international instruments.

2. Nothing in this Protocol shall prevent the Parties from developing and implementing other relevant international agreements, including other specialized access and benefit-sharing agreements, provided that they are supportive of and do not run counter to the objectives of the Convention and this Protocol.

3. This Protocol shall be implemented in a mutually supportive manner with other international instruments relevant to this Protocol. Due regard should be paid to useful and relevant ongoing work or practices under such international instruments and relevant international organizations, provided that they are supportive of and do not run counter to the objectives of the Convention and this Protocol.

4. This Protocol is the instrument for the implementation of the access and benefit-sharing provisions of the Convention. Where a specialized international access and benefit-sharing instrument applies that is consistent with, and does not run counter to the objectives of the Convention and this Protocol, this Protocol does

not apply for the Party or Parties to the specialized instrument in respect of the specific genetic resource covered by and for the purpose of the specialized instrument.

Article 5.

Fair and Equitable Benefit-sharing

1. In accordance with Article 15, paragraphs 3 and 7 of the Convention, benefits arising from the utilization of genetic resources as well as subsequent applications and commercialization shall be shared in a fair and equitable way with the Party providing such resources that is the country of origin of such resources or a Party that has acquired the genetic resources in accordance with the Convention. Such sharing shall be upon mutually agreed terms.

2. Each Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, with the aim of ensuring that benefits arising from the utilization of genetic resources that are held by indigenous and local communities, in accordance with domestic legislation regarding the established rights of these indigenous and local communities over these genetic resources, are shared in a fair and equitable way with the communities concerned, based on mutually agreed terms.

3. To implement paragraph 1 above, each Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate.

4. Benefits may include monetary and non-monetary benefits, including but not limited to those listed in the Annex.

5. Each Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, in order that the benefits arising from the utilization of traditional knowledge associated with genetic resources are shared in a fair and equitable way with indigenous and local communities holding such knowledge. Such sharing shall be upon mutually agreed terms.

Article 6.

Access to Genetic Resources

1. In the exercise of sovereign rights over natural resources, and subject to domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements, access to genetic resources for their utilization shall be subject to the prior informed consent of the Party providing such resources that is the country of origin of such resources or a Party that has acquired the genetic resources in accordance with the Convention, unless otherwise determined by that Party.

2. In accordance with domestic law, each Party shall take measures, as appropriate, with the aim of ensuring that the prior informed consent or approval and involvement of indigenous and local communities is obtained for access to genetic resources where they have the established right to grant access to such resources.

3. Pursuant to paragraph 1 above, each Party requiring prior informed consent shall take the necessary legislative, administrative or policy measures, as appropriate, to:

- (a) Provide for legal certainty, clarity and transparency of their domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements;
- (b) Provide for fair and non-arbitrary rules and procedures on accessing genetic resources;
- (c) Provide information on how to apply for prior informed consent;

- (d) Provide for a clear and transparent written decision by a competent national authority, in a cost-effective manner and within a reasonable period of time;
- (e) Provide for the issuance at the time of access of a permit or its equivalent as evidence of the decision to grant prior informed consent and of the establishment of mutually agreed terms, and notify the Access and Benefit-sharing Clearing-House accordingly;
- (f) Where applicable, and subject to domestic legislation, set out criteria and/or processes for obtaining prior informed consent or approval and involvement of indigenous and local communities for access to genetic resources; and
- (g) Establish clear rules and procedures for requiring and establishing mutually agreed terms. Such terms shall be set out in writing and may include, inter alia:
 - (i) A dispute settlement clause;
 - (ii) Terms on benefit-sharing, including in relation to intellectual property rights;
 - (iii) Terms on subsequent third-party use, if any; and
 - (iv) Terms on changes of intent, where applicable.

Article 7.

Access to Traditional Knowledge Associated with Genetic Resources

In accordance with domestic law, each Party shall take measures, as appropriate, with the aim of ensuring that traditional knowledge associated with genetic resources that is held by indigenous and local communities is accessed with the prior and informed consent or approval and involvement of these indigenous and local communities, and that mutually agreed terms have been established.

Article 8.

Special Considerations

In the development and implementation of its access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements, each Party shall:

- (a) Create conditions to promote and encourage research which contributes to the conservation and sustainable use of biological diversity, particularly in developing countries, including through simplified measures on access for non-commercial research purposes, taking into account the need to address a change of intent for such research;
- (b) Pay due regard to cases of present or imminent emergencies that threaten or damage human, animal or plant health, as determined nationally or internationally. Parties may take into consideration the need for expeditious access to genetic resources and expeditious fair and equitable sharing of benefits arising out of the use of such genetic resources, including access to affordable treatments by those in need, especially in developing countries;
- (c) Consider the importance of genetic resources for food and agriculture and their special role for food security.

Article 9.

Contribution to Conservation and Sustainable Use

The Parties shall encourage users and providers to direct benefits arising from the utilization of genetic resources towards the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components.

Article 10.

Global Multilateral Benefit-sharing Mechanism

Parties shall consider the need for and modalities of a global multilateral benefit-sharing mechanism to address the fair and equitable sharing of benefits derived from the utilization of genetic resources and traditional knowledge associated with genetic resources that occur in transboundary situations or for which it is not possible to grant or obtain prior informed consent. The benefits shared by users of genetic resources and traditional knowledge associated with genetic resources through this mechanism shall be used to support the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components globally.

Article 11.

Transboundary Cooperation

1. In instances where the same genetic resources are found in situ within the territory of more than one Party, those Parties shall endeavour to cooperate, as appropriate, with the involvement of indigenous and local communities concerned, where applicable, with a view to implementing this Protocol.

2. Where the same traditional knowledge associated with genetic resources is shared by one or more indigenous and local communities in several Parties, those Parties shall endeavour to cooperate, as appropriate, with the involvement of the indigenous and local communities concerned, with a view to implementing the objective of this Protocol.

Article 12.

Traditional Knowledge Associated with Genetic Resources

1. In implementing their obligations under this Protocol, Parties shall in accordance with domestic law take into consideration indigenous and local communities' customary laws, community protocols and procedures, as applicable, with respect to traditional knowledge associated with genetic resources.

2. Parties, with the effective participation of the indigenous and local communities concerned, shall establish mechanisms to inform potential users of traditional knowledge associated with genetic resources about their obligations, including measures as made available through the Access and Benefit-sharing Clearing-House for access to and fair and equitable sharing of benefits arising from the utilization of such knowledge.

3. Parties shall endeavour to support, as appropriate, the development by indigenous and local communities, including women within these communities, of:

- (a) Community protocols in relation to access to traditional knowledge associated with genetic resources and the fair and equitable sharing of benefits arising out of the utilization of such knowledge;
- (b) Minimum requirements for mutually agreed terms to secure the fair and equitable sharing of benefits arising from the utilization of traditional knowledge associated with genetic resources; and

- (c) Model contractual clauses for benefit-sharing arising from the utilization of traditional knowledge associated with genetic resources.

4. Parties, in their implementation of this Protocol, shall, as far as possible, not restrict the customary use and exchange of genetic resources and associated traditional knowledge within and amongst indigenous and local communities in accordance with the objectives of the Convention.

Article 13.

National Focal Points and Competent National Authorities

1. Each Party shall designate a national focal point on access and benefit-sharing. The national focal point shall make information available as follows:

- (a) For applicants seeking access to genetic resources, information on procedures for obtaining prior informed consent and establishing mutually agreed terms, including benefit-sharing;
- (b) For applicants seeking access to traditional knowledge associated with genetic resources, where possible, information on procedures for obtaining prior informed consent or approval and involvement, as appropriate, of indigenous and local communities and establishing mutually agreed terms including benefit-sharing; and
- (c) Information on competent national authorities, relevant indigenous and local communities and relevant stakeholders.

The national focal point shall be responsible for liaison with the Secretariat.

2. Each Party shall designate one or more competent national authorities on access and benefit-sharing. Competent national authorities shall, in accordance with applicable national legislative, administrative or policy measures, be responsible for granting access or, as applicable, issuing written evidence that access requirements have been met and be responsible for advising on applicable procedures and requirements for obtaining prior informed consent and entering into mutually agreed terms.

3. A Party may designate a single entity to fulfil the functions of both focal point and competent national authority.

4. Each Party shall, no later than the date of entry into force of this Protocol for it, notify the Secretariat of the contact information of its national focal point and its competent national authority or authorities. Where a Party designates more than one competent national authority, it shall convey to the Secretariat, with its notification thereof, relevant information on the respective responsibilities of those authorities. Where applicable, such information shall, at a minimum, specify which competent authority is responsible for the genetic resources sought. Each Party shall forthwith notify the Secretariat of any changes in the designation of its national focal point or in the contact information or responsibilities of its competent national authority or authorities.

5. The Secretariat shall make information received pursuant to paragraph 4 above available through the Access and Benefit-sharing Clearing-House.

Article 14.

The Access and Benefit-sharing Clearing-House and Information Sharing

1. An Access and Benefit-sharing Clearing-House is hereby established as part of the clearing-house mechanism under Article 18, paragraph 3, of the Convention. It shall serve as a means for sharing of information related to access

and benefit-sharing. In particular, it shall provide access to information made available by each Party relevant to the implementation of this Protocol.

2. Without prejudice to the protection of confidential information, each Party shall make available to the Access and Benefit-sharing Clearing-House any information required by this Protocol, as well as information required pursuant to the decisions taken by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. The information shall include:

- (a) Legislative, administrative and policy measures on access and benefit-sharing;
- (b) Information on the national focal point and competent national authority or authorities; and
- (c) Permits or their equivalent issued at the time of access as evidence of the decision to grant prior informed consent and of the establishment of mutually agreed terms.

3. Additional information, if available and as appropriate, may include:

- (a) Relevant competent authorities of indigenous and local communities, and information as so decided;
- (b) Model contractual clauses;
- (c) Methods and tools developed to monitor genetic resources; and
- (d) Codes of conduct and best practices.

4. The modalities of the operation of the Access and Benefit-sharing Clearing-House, including reports on its activities, shall be considered and decided upon by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol at its first meeting, and kept under review thereafter.

Article 15.

Compliance with Domestic Legislation or Regulatory Requirements on Access and Benefit-sharing

1. Each Party shall take appropriate, effective and proportionate legislative, administrative or policy measures to provide that genetic resources utilized within its jurisdiction have been accessed in accordance with prior informed consent and that mutually agreed terms have been established, as required by the domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements of the other Party.

2. Parties shall take appropriate, effective and proportionate measures to address situations of non-compliance with measures adopted in accordance with paragraph 1 above.

3. Parties shall, as far as possible and as appropriate, cooperate in cases of alleged violation of domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements referred to in paragraph 1 above.

Article 16.

Compliance with Domestic Legislation or Regulatory Requirements on Access and Benefit-sharing for Traditional Knowledge Associated with Genetic Resources

1. Each Party shall take appropriate, effective and proportionate legislative, administrative or policy measures, as appropriate, to provide that traditional knowledge associated with genetic resources utilized within their jurisdiction has been accessed in accordance with prior informed consent or approval and

involvement of indigenous and local communities and that mutually agreed terms have been established, as required by domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements of the other Party where such indigenous and local communities are located.

2. Each Party shall take appropriate, effective and proportionate measures to address situations of non-compliance with measures adopted in accordance with paragraph 1 above.

3. Parties shall, as far as possible and as appropriate, cooperate in cases of alleged violation of domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements referred to in paragraph 1 above.

Article 17.

Monitoring the Utilization of Genetic Resources

1. To support compliance, each Party shall take measures, as appropriate, to monitor and to enhance transparency about the utilization of genetic resources. Such measures shall include:

- (a) The designation of one or more checkpoints, as follows:
 - (i) Designated checkpoints would collect or receive, as appropriate, relevant information related to prior informed consent, to the source of the genetic resource, to the establishment of mutually agreed terms, and/or to the utilization of genetic resources, as appropriate;
 - (ii) Each Party shall, as appropriate and depending on the particular characteristics of a designated checkpoint, require users of genetic resources to provide the information specified in the above paragraph at a designated checkpoint. Each Party shall take appropriate, effective and proportionate measures to address situations of non-compliance;
 - (iii) Such information, including from internationally recognized certificates of compliance where they are available, will, without prejudice to the protection of confidential information, be provided to relevant national authorities, to the Party providing prior informed consent and to the Access and Benefit-sharing Clearing-House, as appropriate;
 - (iv) Checkpoints must be effective and should have functions relevant to implementation of this subparagraph (a). They should be relevant to the utilization of genetic resources, or to the collection of relevant information at, inter alia, any stage of research, development, innovation, pre commercialization or commercialization.
- (b) Encouraging users and providers of genetic resources to include provisions in mutually agreed terms to share information on the implementation of such terms, including through reporting requirements; and
- (c) Encouraging the use of cost-effective communication tools and systems.

2. A permit or its equivalent issued in accordance with Article 6, paragraph 3 (e) and made available to the Access and Benefit-sharing Clearing-House, shall constitute an internationally recognized certificate of compliance.

3. An internationally recognized certificate of compliance shall serve as evidence that the genetic resource which it covers has been accessed in accordance with prior informed consent and that mutually agreed terms have been established, as required by the domestic access and benefit-sharing legislation or regulatory requirements of the Party providing prior informed consent.

4. The internationally recognized certificate of compliance shall contain the following minimum information when it is not confidential:

- (a) Issuing authority;
- (b) Date of issuance;
- (c) The provider;
- (d) Unique identifier of the certificate;
- (e) The person or entity to whom prior informed consent was granted;
- (f) Subject-matter or genetic resources covered by the certificate;
- (g) Confirmation that mutually agreed terms were established;
- (h) Confirmation that prior informed consent was obtained; and
- (i) Commercial and/or non-commercial use.

Article 18.

Compliance with Mutually Agreed Terms

1. In the implementation of Article 6, paragraph 3 (g) (i) and Article 7, each Party shall encourage providers and users of genetic resources and/or traditional knowledge associated with genetic resources to include provisions in mutually agreed terms to cover, where appropriate, dispute resolution including:

- (a) The jurisdiction to which they will subject any dispute resolution processes;
- (b) The applicable law; and/or
- (c) Options for alternative dispute resolution, such as mediation or arbitration.

2. Each Party shall ensure that an opportunity to seek recourse is available under their legal systems, consistent with applicable jurisdictional requirements, in cases of disputes arising from mutually agreed terms.

3. Each Party shall take effective measures, as appropriate, regarding:

- (a) Access to justice; and
- (b) The utilization of mechanisms regarding mutual recognition and enforcement of foreign judgments and arbitral awards.

4. The effectiveness of this article shall be reviewed by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol in accordance with Article 31 of this Protocol.

Article 19.

Model Contractual Clauses

1. Each Party shall encourage, as appropriate, the development, update and use of sectoral and cross-sectoral model contractual clauses for mutually agreed terms.

2. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall periodically take stock of the use of sectoral and cross-sectoral model contractual clauses.

Article 20.

Codes of Conduct, Guidelines, and Best Practices and/or Standards

1. Each Party shall encourage, as appropriate, the development, update and use of voluntary codes of conduct, guidelines and best practices and/or standards in relation to access and benefit-sharing.

2. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall periodically take stock of the use of voluntary codes of conduct, guidelines and best practices and/or standards and consider the adoption of specific codes of conduct, guidelines and best practices and/or standards.

Article 21.

Awareness-raising

Each Party shall take measures to raise awareness of the importance of genetic resources and traditional knowledge associated with genetic resources, and related access and benefit-sharing issues. Such measures may include, inter alia:

- (a) Promotion of this Protocol, including its objective;
- (b) Organization of meetings of indigenous and local communities and relevant stakeholders;
- (c) Establishment and maintenance of a help desk for indigenous and local communities and relevant stakeholders;
- (d) Information dissemination through a national clearing-house;
- (e) Promotion of voluntary codes of conduct, guidelines and best practices and/or standards in consultation with indigenous and local communities and relevant stakeholders;
- (f) Promotion of, as appropriate, domestic, regional and international exchanges of experience;
- (g) Education and training of users and providers of genetic resources and traditional knowledge associated with genetic resources about their access and benefit-sharing obligations;
- (h) Involvement of indigenous and local communities and relevant stakeholders in the implementation of this Protocol; and
- (i) Awareness-raising of community protocols and procedures of indigenous and local communities.

Article 22.

Capacity

1. The Parties shall cooperate in the capacity-building, capacity development and strengthening of human resources and institutional capacities to effectively implement this Protocol in developing country Parties, in particular the least developed countries and small island developing States among them, and Parties with economies in transition, including through existing global, regional, subregional and national institutions and organizations. In this context, Parties should facilitate the involvement of indigenous and local communities and relevant stakeholders, including non-governmental organizations and the private sector.

2. The need of developing country Parties, in particular the least developed countries and small island developing States among them, and Parties with economies in transition for financial resources in accordance with the relevant

provisions of the Convention shall be taken fully into account for capacity-building and development to implement this Protocol.

3. As a basis for appropriate measures in relation to the implementation of this Protocol, developing country Parties, in particular the least developed countries and small island developing States among them, and Parties with economies in transition should identify their national capacity needs and priorities through national capacity self-assessments. In doing so, such Parties should support the capacity needs and priorities of indigenous and local communities and relevant stakeholders, as identified by them, emphasizing the capacity needs and priorities of women.

4. In support of the implementation of this Protocol, capacity-building and development may address, inter alia, the following key areas:

- (a) Capacity to implement, and to comply with the obligations of, this Protocol;
- (b) Capacity to negotiate mutually agreed terms;
- (c) Capacity to develop, implement and enforce domestic legislative, administrative or policy measures on access and benefit-sharing; and
- (d) Capacity of countries to develop their endogenous research capabilities to add value to their own genetic resources.

5. Measures in accordance with paragraphs 1 to 4 above may include, inter alia:

- (a) Legal and institutional development;
- (b) Promotion of equity and fairness in negotiations, such as training to negotiate mutually agreed terms;
- (c) The monitoring and enforcement of compliance;
- (d) Employment of best available communication tools and Internet-based systems for access and benefit-sharing activities;
- (e) Development and use of valuation methods;
- (f) Bioprospecting, associated research and taxonomic studies;
- (g) Technology transfer, and infrastructure and technical capacity to make such technology transfer sustainable;
- (h) Enhancement of the contribution of access and benefit-sharing activities to the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components;
- (i) Special measures to increase the capacity of relevant stakeholders in relation to access and benefit-sharing; and
- (j) Special measures to increase the capacity of indigenous and local communities with emphasis on enhancing the capacity of women within those communities in relation to access to genetic resources and/or traditional knowledge associated with genetic resources.

6. Information on capacity-building and development initiatives at national, regional and international levels, undertaken in accordance with paragraphs 1 to 5 above, should be provided to the Access and Benefit-sharing Clearing-House with a view to promoting synergy and coordination on capacity-building and development for access and benefit-sharing.

Article 23.

Technology Transfer, Collaboration and Cooperation

In accordance with Articles 15, 16, 18 and 19 of the Convention, the Parties shall collaborate and cooperate in technical and scientific research and development programmes, including biotechnological research activities, as a means to achieve the objective of this Protocol. The Parties undertake to promote and encourage access to technology by, and transfer of technology to, developing country Parties, in particular the least developed countries and small island developing States among them, and Parties with economies in transition, in order to enable the development and strengthening of a sound and viable technological and scientific base for the attainment of the objectives of the Convention and this Protocol. Where possible and appropriate such collaborative activities shall take place in and with a Party or the Parties providing genetic resources that is the country or are the countries of origin of such resources or a Party or Parties that have acquired the genetic resources in accordance with the Convention.

Article 24.

Non-Parties

The Parties shall encourage non-Parties to adhere to this Protocol and to contribute appropriate information to the Access and Benefit-sharing Clearing-House.

Article 25.

Financial Mechanism and Resources

1. In considering financial resources for the implementation of this Protocol, the Parties shall take into account the provisions of Article 20 of the Convention.

2. The financial mechanism of the Convention shall be the financial mechanism for this Protocol.

3. Regarding the capacity-building and development referred to in Article 22 of this Protocol, the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, in providing guidance with respect to the financial mechanism referred to in paragraph 2 above, for consideration by the Conference of the Parties, shall take into account the need of developing country Parties, in particular the least developed countries and small island developing States among them, and of Parties with economies in transition, for financial resources, as well as the capacity needs and priorities of indigenous and local communities, including women within these communities.

4. In the context of paragraph 1 above, the Parties shall also take into account the needs of the developing country Parties, in particular the least developed countries and small island developing States among them, and of the Parties with economies in transition, in their efforts to identify and implement their capacity-building and development requirements for the purposes of the implementation of this Protocol.

5. The guidance to the financial mechanism of the Convention in relevant decisions of the Conference of the Parties, including those agreed before the adoption of this Protocol, shall apply, *mutatis mutandis*, to the provisions of this Article.

6. The developed country Parties may also provide, and the developing country Parties and the Parties with economies in transition avail themselves of, financial and other resources for the implementation of the provisions of this Protocol through bilateral, regional and multilateral channels.

Article 26.

Conference of the Parties Serving as the Meeting of the Parties to this Protocol

1. The Conference of the Parties shall serve as the meeting of the Parties to this Protocol.

2. Parties to the Convention that are not Parties to this Protocol may participate as observers in the proceedings of any meeting of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. When the Conference of the Parties serves as the meeting of the Parties to this Protocol, decisions under this Protocol shall be taken only by those that are Parties to it.

3. When the Conference of the Parties serves as the meeting of the Parties to this Protocol, any member of the Bureau of the Conference of the Parties representing a Party to the Convention but, at that time, not a Party to this Protocol, shall be substituted by a member to be elected by and from among the Parties to this Protocol.

4. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall keep under regular review the implementation of this Protocol and shall make, within its mandate, the decisions necessary to promote its effective implementation. It shall perform the functions assigned to it by this Protocol and shall:

- (a) Make recommendations on any matters necessary for the implementation of this Protocol;
- (b) Establish such subsidiary bodies as are deemed necessary for the implementation of this Protocol;
- (c) Seek and utilize, where appropriate, the services and cooperation of, and information provided by, competent international organizations and intergovernmental and non-governmental bodies;
- (d) Establish the form and the intervals for transmitting the information to be submitted in accordance with Article 29 of this Protocol and consider such information as well as reports submitted by any subsidiary body;
- (e) Consider and adopt, as required, amendments to this Protocol and its Annex, as well as any additional annexes to this Protocol, that are deemed necessary for the implementation of this Protocol; and
- (f) Exercise such other functions as may be required for the implementation of this Protocol.

5. The rules of procedure of the Conference of the Parties and financial rules of the Convention shall be applied, *mutatis mutandis*, under this Protocol, except as may be otherwise decided by consensus by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.

6. The first meeting of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be convened by the Secretariat and held concurrently with the first meeting of the Conference of the Parties that is scheduled after the date of the entry into force of this Protocol. Subsequent ordinary meetings of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be held concurrently with ordinary meetings of the Conference of the Parties, unless otherwise decided by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol.

7. Extraordinary meetings of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall be held at such other times as may be

deemed necessary by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to the Parties by the Secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.

8. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State member thereof or observers thereto not party to the Convention, may be represented as observers at meetings of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. Any body or agency, whether national or international, governmental or non-governmental, that is qualified in matters covered by this Protocol and that has informed the Secretariat of its wish to be represented at a meeting of the Conference of the Parties serving as a meeting of the Parties to this Protocol as an observer, may be so admitted, unless at least one third of the Parties present object. Except as otherwise provided in this Article, the admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure, as referred to in paragraph 5 above.

Article 27.

Subsidiary Bodies

1. Any subsidiary body established by or under the Convention may serve this Protocol, including upon a decision of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol. Any such decision shall specify the tasks to be undertaken.

2. Parties to the Convention that are not Parties to this Protocol may participate as observers in the proceedings of any meeting of any such subsidiary bodies. When a subsidiary body of the Convention serves as a subsidiary body to this Protocol, decisions under this Protocol shall be taken only by Parties to this Protocol.

3. When a subsidiary body of the Convention exercises its functions with regard to matters concerning this Protocol, any member of the bureau of that subsidiary body representing a Party to the Convention but, at that time, not a Party to this Protocol, shall be substituted by a member to be elected by and from among the Parties to this Protocol.

Article 28.

Secretariat

1. The Secretariat established by Article 24 of the Convention shall serve as the secretariat to this Protocol.

2. Article 24, paragraph 1, of the Convention on the functions of the Secretariat shall apply, *mutatis mutandis*, to this Protocol.

3. To the extent that they are distinct, the costs of the secretariat services for this Protocol shall be met by the Parties hereto. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first meeting, decide on the necessary budgetary arrangements to this end.

Article 29.

Monitoring and Reporting

Each Party shall monitor the implementation of its obligations under this Protocol, and shall, at intervals and in the format to be determined by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, report to the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol on measures that it has taken to implement this Protocol.

Article 30.

Procedures and Mechanisms to Promote Compliance with this Protocol

The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall, at its first meeting, consider and approve cooperative procedures and institutional mechanisms to promote compliance with the provisions of this Protocol and to address cases of non-compliance. These procedures and mechanisms shall include provisions to offer advice or assistance, where appropriate. They shall be separate from, and without prejudice to, the dispute settlement procedures and mechanisms under Article 27 of the Convention.

Article 31.

Assessment and Review

The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol shall undertake, four years after the entry into force of this Protocol and thereafter at intervals determined by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Protocol, an evaluation of the effectiveness of this Protocol.

Article 32.

Signature

This Protocol shall be open for signature by Parties to the Convention at the United Nations Headquarters in New York, from 2 February 2011 to 1 February 2012.

Article 33.

Entry Into Force

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fiftieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession by States or regional economic integration organizations that are Parties to the Convention.

2. This Protocol shall enter into force for a State or regional economic integration organization that ratifies, accepts or approves this Protocol or accedes thereto after the deposit of the fiftieth instrument as referred to in paragraph 1 above, on the ninetieth day after the date on which that State or regional economic integration organization deposits its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, or on the date on which the Convention enters into force for that State or regional economic integration organization, whichever shall be the later.

3. For the purposes of paragraphs 1 and 2 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

Article 34.

Reservations

No reservations may be made to this Protocol.

Article 35.

Withdrawal

1. At any time after two years from the date on which this Protocol has entered into force for a Party, that Party may withdraw from this Protocol by giving written notification to the Depositary.

2. Any such withdrawal shall take place upon expiry of one year after the date of its receipt by the Depository, or on such later date as may be specified in the notification of the withdrawal.

Article 36.

Authentic Text

The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Protocol on the dates indicated.

DONE at Nagoya on this twenty-ninth day of October, two thousand and ten.

Annex.

Monetary and Non-monetary Benefits

1. Monetary benefits may include, but not be limited to:
 - (a) Access fees/fee per sample collected or otherwise acquired;
 - (b) Up-front payments;
 - (c) Milestone payments;
 - (d) Payment of royalties;
 - (e) Licence fees in case of commercialization;
 - (f) Special fees to be paid to trust funds supporting conservation and sustainable use of biodiversity;
 - (g) Salaries and preferential terms where mutually agreed;
 - (h) Research funding;
 - (i) Joint ventures;
 - (j) Joint ownership of relevant intellectual property rights.
2. Non-monetary benefits may include, but not be limited to:
 - (a) Sharing of research and development results;
 - (b) Collaboration, cooperation and contribution in scientific research and development programmes, particularly biotechnological research activities, where possible in the Party providing genetic resources;
 - (c) Participation in product development;
 - (d) Collaboration, cooperation and contribution in education and training;
 - (e) Admittance to ex situ facilities of genetic resources and to databases;
 - (f) Transfer to the provider of the genetic resources of knowledge and technology under fair and most favourable terms, including on concessional and preferential terms where agreed, in particular, knowledge and technology that make use of genetic resources, including biotechnology, or that are relevant to the conservation and sustainable utilization of biological diversity;
 - (g) Strengthening capacities for technology transfer;
 - (h) Institutional capacity-building;

- (i) Human and material resources to strengthen the capacities for the administration and enforcement of access regulations;
- (j) Training related to genetic resources with the full participation of countries providing genetic resources, and where possible, in such countries;
- (k) Access to scientific information relevant to conservation and sustainable use of biological diversity, including biological inventories and taxonomic studies;
- (l) Contributions to the local economy;
- (m) Research directed towards priority needs, such as health and food security, taking into account domestic uses of genetic resources in the Party providing genetic resources;
- (n) Institutional and professional relationships that can arise from an access and benefit-sharing agreement and subsequent collaborative activities;
- (o) Food and livelihood security benefits;
- (p) Social recognition;
- (q) Joint ownership of relevant intellectual property rights.

ПРОТОКОЛ ИЗ НАГОЈЕ О ПРИСТУПУ ГЕНЕТИЧКИМ
РЕСУРСИМА И ПРАВЕДНОЈ И ЈЕДНАКОЈ РАСПОДЕЛИ
КОРИСТИ КОЈЕ ПРОИСТИЧУ ИЗ ЊИХОВОГ КОРИШЋЕЊА УЗ
КОНВЕНЦИЈУ О БИОЛОШКОЈ РАЗНОВРСНОСТИ

Стране уговорнице овог Протокола,

Будући да су Стране уговорнице Конвенције о биолошкој разноврсности (у даљем тексту: Конвенција),

Подсећајући да је праведна и једнака расподела користи које проистичу из коришћења генетичких ресурса, један од три кључна циља Конвенције и препознајући да овај Протокол тежи имплементацији овог циља у складу са Конвенцијом,

Потврђујући суверена права држава над њиховим природним ресурсима и у складу са одредбама Конвенције,

Позивајући се даље на члан 15 Конвенције,

Препознајући важност доприноса одрживом развоју који настаје кроз трансфер технологију и сарадњу на изградњи капацитета везаних за истраживања и иновације који додају вредност генетичким ресурсима који потичу из земаља у развоју, у складу са члановима 16. и 19. Конвенције,

Препознајући да јавна свест о економској вредности екосистема и биолошке разноврсности, као и праведна и једнака расподела ових вредности са чуварима биолошке разноврсности (custodians of biodiversity), представљају кључне иницијативе за очување биолошке разноврсности и одрживо коришћење њених компоненти,

Признајући потенцијалну улогу, коју приступ и расподела користи имају за допринос очувању и одрживом коришћењу биолошке разноврсности, искорењивање сиромаштва и одрживост животне средине, и уједно доприносећи постизању Миленијумских развојних циљева,

Признајући повезаност између приступа генетичким ресурсима и правичне и једнаке расподеле користи која проистиче из коришћења ових ресурса,

Препознајући важност пружања правне сигурности у погледу приступа генетичким ресурсима и правичне и једнаке расподеле користи која проистиче из коришћења ових ресурса,

Препознајући даље важност промовисања једнакости и правичности у процесу уговарања заједнички договорених уговорних услова између давалаца и корисника генетичких ресурса,

Препознајући, такође, виталну улогу коју жене имају приликом приступа и расподеле користи и потврђујући потребу за пуним учешћем жена на свим нивоима креирања и имплементације политике за очување биолошке разноврсности,

Одлучне да и даље подржавају ефикасну имплементацију одредби Конвенције, везаних за приступ и расподелу користи,

Препознајући да су потребна иновативна решења како би се одговорило на захтеве везане за праведну и једнаку расподелу користи које проистичу из коришћења генетичких ресурса и традиционалних знања везаних за дате генетичке ресурсе у прекограничним областима или за које није могуће издати или прибавити претходно аргументовани пристанак (prior informed consent PIC),

Препознајући важност генетичких ресурса за безбедност хране, јавно здравље, очување биолошке разноврсности и ублажавање и прилагођавање климатским променама,

Препознајући специфичну природу агробiodиверзитета, његове јединствене одлике и проблеме за које су потребна јединствена решења,

Препознајући међусобну зависност свих земаља, у погледу генетичких ресурса, за храну и пољопривреду као и њихову посебну природу и важност за постизањем безбедности хране широм света, и за одрживи развој пољопривреде у контексту ублажавања сиромаштва и климатских промена, и признајући фундаменталну улогу Међународног уговора о биљним и генетичким ресурсима за храну и пољопривреду, и Комисије за генетичке ресурсе Организације Уједињених нација за храну и пољопривреду (FAO) у овом погледу,

Имајући на уму Међународну здравствену регулативу (2005. година), коју је израдила Светска здравствена организација и важност обезбеђивања приступа хуманим патогенима који утичу на људско здравље у циљу приправности и реаговања на њих,

Признајући текући рад других међународних форума, који се тичу приступа и расподеле користи,

Позивајући се на Мултилатерални систем приступа и расподеле користи, установљен Међународним уговором о биљним и генетичким ресурсима за храну и пољопривреду, који је сачињен у складу са Конвенцијом,

Препознајући да би међународни инструменти, који су везани за приступ и расподелу користи, требало да се међусобно допуњују у циљу постизања циљева Конвенције,

Позивајући се на релевантност члана 8 (j) Конвенције, који се тиче традиционалних знања везаних за генетичке ресурсе и праведну и једнаку расподелу користи које проистичу услед коришћења ових знања,

Запажајући међусобну повезаност генетичких ресурса и традиционалних знања, њихову неодвојивост за аутохтоне и локалне заједнице, важност традиционалних знања за очување биолошке разноврсности и одрживо коришћење њених компоненти, као и за одржив извор прихода поменутих заједница,

Препознајући разноврсност ситуација у којима је садржано традиционално знање везано за генетичке ресурсе, или је у власништву аутохтоних и локалних заједница,

Свесни да староседелачке и локалне заједнице имају право да у оквиру својих заједница идентификују легитимне носиоце својих традиционалних знања, везаних за генетичке ресурсе,

Препознајући даље јединствене околности у различитим државама, где традиционално знање везано за генетичке ресурсе може бити усмено, писано или садржано у некој другој форми, одражава богато културно наслеђе које је битно за очување и одрживо коришћење биолошке разноврсности,

Позивајући се на Декларацију Уједињених нација о правима аутохтоних народа, и

Потврђујући да се ништа што је садржано у овом Протоколу не сме тумачити тако да се на било који начин умањују или укидају постојећа права аутохтоних и локалних заједница,

споразумеле су се:

Члан 1.

Циљ

Циљ овог Протокола је праведна и једнака расподела користи које проистичу из коришћења генетичких ресурса, као и путем одговарајућег приступа генетичким ресурсима и одговарајућег преноса релевантних технологија, водећи притом рачуна о свим правима над овим ресурсима и технологијама, као и о одговарајућем финансирању чиме се доприноси очувању биолошке разноврсности и одрживом коришћењу њених компоненти.

Члан 2.

Употреба појмова

У сврху овог Протокола, појмови дефинисани у члану 2. Конвенције, примењују се се и на овај Протокол:

- а) „Конференција Страна” означава Конференцију Страна уговорница Конвенције;
- б) „Конвенција” означава Конвенцију о биолошкој разноврсности;
- в) „Коришћење генетичких ресурса” означава извођење истраживања и развој генетичких и/или биохемијских једињења која представљају генетичке ресурсе, укључујући и путем примене биотехнологије као што је дефинисано у члану 2. Конвенције;
- г) „Биотехнологија”, као што је дефинисано чланом 2. Конвенције, означава сваку технолошку примену која користи биолошке системе, живе организме или њихове деривате, да би се направили или модификовали производи или процеси за специфичне намене;
- д) „Дериват” означава биохемијско једињење које се јавља у природи као резултат генетичких особина или метаболизма биолошких или генетичких ресурса, чак и у случају када они не садрже функционалне јединице наслеђа.

Члан 3.

Обим примене

Овај Протокол се примењује на генетичке ресурсе у складу са обимом примене члана 15. Конвенције, као и на користи које проистичу из коришћења оваквих ресурса. Овај Протокол се такође примењује на традиционална знања, која су повезана са генетичким ресурсима онако како је то регулисано обимом примене Конвенције, као и на користи које проистичу из коришћења оваквих знања.

Члан 4.

Однос са међународним уговорима и инструментима

1. Одредбе овог Протокола не утичу на права и обавезе било које Стране уговорнице које проистичу из било којег постојећег међународног споразума, осим у случајевима када би спровођење ових права и обавеза проузроковало озбиљну штету или претњу по биолошку разноврсност. Овим ставом се не успоставља никаква хијерархија између овог Протокола и других међународних инструмената.

2. Ништа што овај Протокол садржи не спречава Стране уговорнице да развијају и имплементирају друге релевантне међународне споразуме,

укључујући и друге специјализоване уговоре о приступу и расподели користи, под условом да су они у складу, односно да нису супротни циљевима Конвенције и овог Протокола.

3. Овај Протокол се имплементира и међусобно се допуњује са међународним инструментима који су релевантни за овај Протокол. Посебну пажњу би требало обратити на корисне и релевантне текуће радове и праксе који се одвијају у складу са поменутиим међународним инструментима или их спроводе релевантне међународне организације, под условом да су у складу, односно да нису супротни циљевима Конвенције и овог Протокола.

4. Овај Протокол представља инструмент за имплементацију одредби ове Конвенције, које се односе на приступ и расподелу користи. У случајевима када се примењује специјализовани међународни инструмент за приступ и расподелу користи, који је у складу, односно није супротан циљевима Конвенције и овог Протокола, овај Протокол се у том случају не примењује на специјализовани инструмент за приступ и расподелу користи, који спроводи Страна или Стране уговорнице, на који се тај специјализовани инструмент односи и у чију сврху је израђен.

Члан 5.

Праведна и једнака расподела користи

1. У складу са чланом 15. ставовима 3. и 7. Конвенције, користи које проистичу из коришћења генетичких ресурса, као и њихове накнадне примене и комерцијализација, расподељују се на праведан и једнак начин са Страном која поседује ове ресурсе тј. са земљом порекла ових ресурса или Страном која је стекла генетичке ресурсе у складу са Конвенцијом. Оваква расподела одвија се према међусобно договореним уговорним условима.

2. Све Стране уговорнице се обавезују да према потреби предузимају законске и административне мере или политике у циљу да се омогући да се користи, које проистичу из коришћења генетичких ресурса који су у власништву аутохтоних и локалних заједница, у складу са домаћим законодавством у погледу утврђених права ових аутохтоних и локалних заједница над датим генетичким ресурсима, расподеле на правичан и једнак начин са датим заједницама, базирано на међусобно договореним уговорним условима.

3. Све Стране уговорнице се обавезују да према потреби предузимају одговарајуће административне и законске мере или политике, у циљу имплементације горе наведеног става 1.

4. Под коришћу се подразумева новчана или неновчана корист, која укључује, али не ограничава, оне користи које су наведене у Анексу.

5. Стране уговорнице се обавезују да по потреби предузимају законске и административне мере или политике, у циљу да се користи које проистичу из коришћења традиционалних знања која се односе на генетичке ресурсе, расподељују на правичан и једнак начин са аутохтоним и локалним заједницама које су власници ових знања. Оваква расподела се врши према међусобно договореним уговорним условима.

Члан 6.

Приступ генетичким ресурсима

1. Приликом остваривања суверених права над природним ресурсима и у складу са домаћим законодавством или законском регулативом која се тиче приступања и расподеле користи, приступ генетичким ресурсима у сврху њиховог коришћења је могућ уз претходно аргументовани пристанак Стране

која поседује поменуте ресурсе, тј. земље порекла ових ресурса или Стране која је стекла генетичке ресурсе у складу са Конвенцијом, осим ако дата Страна уговорница другачије не одреди.

2. У складу са домаћим законодавством, све Стране уговорнице се обавезују да по потреби предузимају одговарајуће мере, у циљу потребе да се обезбеди претходно аргументовани пристанак, одобрење, као и учешће аутохтоних и локалних заједница, ради приступа генетичким ресурсима у оним случајевима када ове заједнице имају легитимно право да дају одобрење за приступ датим ресурсима.

3. На основу горе поменутог става 1. свака Страна уговорница која затражи претходно аргументовани пристанак, по потреби предузима потребне законске и административне мере или политике у циљу:

- а) обезбеђивања правне сигурности, јасноће и транспарентности својих националних прописа или регулатива који се тичу приступа и расподеле користи;
- б) обезбеђивања правичних и непроизвољних правила и процедура везаних за приступ генетичким ресурсима;
- в) пружања информација о томе како да се поднесе захтев за добијање претходно аргументованог пристанка;
- г) обезбеђивања јасног и транспарентног писменог решења од стране надлежних националних власти, у разумном временском периоду и по повољној и разумној цени;
- д) омогућавања да се у време када се издаје дозвола или њој еквивалентан документ, који служи као доказ о издатом решењу у сврху добијања претходно аргументованог пристанка и успостављања међусобно договорених уговорних услова, о овоме обавести Централна институција за размену специјализованих информација које се односе на приступ и поделу користи насталих коришћењем генетичких ресурса;
- ђ) где је то могуће, и у складу са домаћим законодавством, утврдити критеријуме и/или процесе за добијање претходно аргументованог пристанка или одобрења и учешће аутохтоних и локалних заједница при приступу генетичким ресурсима; и
- е) успостављања јасних правила и процедура за подношење захтева и уговарања међусобно договорених уговорних услова. Овакви услови се прописују у писаној форми и могу, између осталог, садржати:
 - (i) клаузулу о решавању спорова;
 - (ii) услове расподеле користи, укључујући и права интелектуалне својине;
 - (iii) услове о даљем коришћењу истих од стране трећег лица;
 - (iv) услове везане за промену намене, где је то могуће.

Члан 7.

Приступ традиционалним знањима везаним за генетичке ресурсе

У складу са својим домаћим законодавством, Стране уговорнице се обавезују да обезбеде да се, традиционалним знањима која су у вези са генетичким ресурсима и која су у власништву аутохтоних и локалних заједница, приступи тек по добијању унапред аргументованог пристанка или одобрења и

уз учешће датих аутохтоних и локалних заједница, где међусобно договорени уговорни услови морају такође бити прибављени.

Члан 8.

Посебна разматрања

Стране уговорнице се обавезују да при изради и имплементацији закона или других прописа везаних за приступ и расподелу користи:

- а) стварају услове за промовисање и подршку истраживањима која доприносе очувању и одрживом коришћењу биолошке разноврсности, посебно у земљама у развоју, између осталог и преко поједностављених процедура за приступ генетичким ресурсима у сврху некомерцијалних истраживања, узимајући у обзир потребу да се адекватно реагује на промену намене оваквих истраживања;
- б) обрађају посебну пажњу на случајеве присутне или непосредне опасности, који представљају претњу или угрожавају здравље људи, животиња или биљака, било да је националног или међународног обима. Стране уговорнице би требало да размотре и потребу за брзим приступом генетичким ресурсима и брзу правичну и једнаку расподелу користи, које произлазе из коришћења датих генетичких ресурса, укључујући овде и приступачност лечења за оне којима је оно потребно, посебно у земљама у развоју;
- в) разматрају важност генетичких ресурса за храну и пољопривреду и њихову посебну улогу што се тиче безбедности хране.

Члан 9.

Допринос очувању и одрживом коришћењу

Стране уговорнице се обавезују да охрабрују кориснике, а исто тако и оне које обезбеђују користи који проистичу из коришћења генетичких ресурса, у циљу очувања биолошке разноврсности и одрживог коришћења њених компоненти.

Члан 10.

Глобални мултилатерални механизам расподеле користи

Стране уговорнице се обавезују да разматрају потребу за установљењем глобалних мултилатералних механизма, као и њихових модалитета чиме би се регулисала праведна и једнака расподела користи које проистичу из коришћења генетичких ресурса и традиционалних знања везаних за оне генетичке ресурсе који се налазе у прекограничним областима или за које није могуће дати или прибавити претходно аргументовани пристајак. Користи које деле корисници генетичких ресурса и традиционалних знања везаних за генетичке ресурсе помоћу ових механизма се користе за подршку очувању биолошке разноврсности и одрживом коришћењу њених компоненти на глобалном нивоу.

Члан 11.

Прекогранична сарадња

1. У случајевима где се исти генетички ресурси налазе у свом природном станишту (*in situ*) и то на територијама више Страна уговорница, дате Стране уговорнице се обавезују да теже сарадњи на имплементацији овог Протокола, у мери у којој је то могуће и примерено, и при томе омогуће учешће релевантних аутохтоних и локалних заједница у овом процесу.

2. У случајевима када исто традиционално знање везано за генетичке ресурсе дели једна или више аутохтоних и локалних заједница које припадају двома или више Страна уговорница, дате Стране се обавезују да предузимају напоре да међусобно сарађују, на одговарајући и примерен начин, у сврху имплементације циљева овог Протокола, као и да омогућавају одговарајуће учешће релевантних аутохтоних и локалних заједница.

Члан 12.

Традиционална знања везана за генетичке ресурсе

1. При имплементацији обавеза које проистичу из овог Протокола, а које се тичу традиционалних знања која се односе на генетичке ресурсе, Стране уговорнице се обавезују да у складу са домаћим законом, према потреби узимају у обзир обичајне законе, протоколе и процедуре аутохтоних и локалних заједница.

2. Стране уговорнице, уз ефикасно учешће аутохтоних и локалних заједница, успостављају механизме који ће служити за информисање потенцијалних корисника традиционалног знања везаног за генетичке ресурсе о њиховим обавезама, као и о постојећим релевантним мерама доступним преко Механизма за размену специјализованих информација које се односе на приступ и поделу користи насталих коришћењем генетичких ресурса у циљу правичне и једнаке расподеле користи које проистичу из коришћења овог знања.

3. Стране уговорнице се обавезују да, према потреби, уложе напор у пружању помоћи аутохтоним и локалним заједницама, као и да подржавају учешће жена које припадају овим заједницама, како би сачиниле следеће документе:

- а) протоколе заједница који су у вези са приступом традиционалним знањима везаним за генетичке ресурсе и правичну и једнаку расподелу користи које проистичу из коришћења ових знања;
- б) минималне захтеве који се тичу уговарања међусобно договорених уговорних услова, чиме би се обезбедила праведна и једнака расподела користи које проистичу из коришћења традиционалних знања везаних за генетичке ресурсе; и
- в) унапред припремљен образац уговорних одредби за оне уговоре који се тичу расподеле користи које проистичу из коришћења традиционалних знања која се односе на генетичке ресурсе.

4. Стране уговорнице се обавезују да приликом имплементације овог Протокола и у складу са циљевима Конвенције, не ограничавају уобичајено коришћење и размену генетичких ресурса и за њих везаних традиционалних знања унутар или између аутохтоних и локалних заједница, колико год је то могуће.

Члан 13.

Национална одговорна лица и надлежни државни органи

1. Свака Страна се обавезује да одреди своје национално одговорно лице за приступ и расподелу користи. Национална одговорна лица на располагање стављају следеће информације:

- а) подносиоцима захтева који траже приступ генетичким ресурсима: информације о процедурама за добијање претходно аргументованог

пристанка и утврђивање међусобно договорених уговорних услова, укључујући и информације о расподели користи;

- б) подносиоцима захтева који траже приступ традиционалним знањима која се односе на генетичке ресурсе, када је то могуће: информације о процедурама за добијање претходно аргументованог пристанка или одобрења и учешћа аутохтоних и локалних заједница, информације о уговарању међусобно договорених уговорних услова, као и информације о расподели користи;
- в) информације о надлежним државним органима, релевантним аутохтоним и локалним заједницама и релевантним интересним групама.

Национална одговорна лица су одговорна за комуникацију са Секретаријатом.

2. Свака Страна уговорница одређује један или више надлежних државних органа за приступ и расподелу користи. Надлежни државни органи су, у складу са важећим домаћим законима, административним мерама или политикама одговорни за одобравање приступа генетичким ресурсима или, где је то могуће, издавање писаних уверења да су испуњени услови за приступ генетичким ресурсима, као и за давање информација о важећим процедурама и условима који се примењују у сврху добијања претходно информисаног пристанка и ступања у међусобно договорене уговорне односе.

3. Страна уговорница може да одреди само једно тело које ће истовремено вршити и функцију одговорног лица и функцију надлежног државног органа.

4. Свака Страна уговорница доставља Секретаријату, не касније од датума ступања на снагу овог Протокола у својој држави, контактне информације свог националног одговорног лица, као и обавештење о свом надлежном државном органу/органима. У случајевима када Страна уговорница именује више од једног државног органа, она заједно са одговарајућим обавештењем шаље Секретаријату релевантне информације о датим дужностима ових државних органа. Тамо где је то могуће, овакве информације садрже, најмање, обавештење о томе који су надлежни органи одговорни за генетичке ресурсе. Свака Страна уговорница се обавезује да одмах обавести Секретаријат о било којим изменама везаним за именовање свог националног одговорног лица, изменама релевантних контактних информација или дужности свог надлежног државног органа или својих надлежних државних органа.

5. Секретаријат, у складу са ставом 4. овог члана, добијене информације чини доступним преко Централне институције за размену специјализованих информација које се односе на приступ и поделу користи насталих коришћењем генетичких ресурса.

Члан 14.

Механизам за размену специјализованих информација које се односе на приступ и поделу користи насталих коришћењем генетичких ресурса

1. Механизам за размену специјализованих информација које се односе на приступ и поделу користи насталих коришћењем генетичких ресурса, овим се утврђује као део механизма за размену специјализованих информација о приступу и подели користи, као што је то одређено Конвенцијом, члан 18. став 3. Поменути механизам служи као посредник за размену информација везаних за приступ и расподелу користи. Овај механизам посебно омогућава приступ

свим информацијама које Стране уговорнице учине доступним, а које су релевантне за имплементацију овог Протокола.

2. Не доводећи у питање одредбе које се тичу заштите поверљивих информација, свака Страна уговорница се обавезује да ставља на располагање Механизму за размену специјализованих информација информације које се односе на приступ и поделу користи насталих коришћењем генетичких ресурса, било коју информацију која се захтева на основу овог Протокола, као и друге информације које се захтевају у складу са одлукама донетим на Конференцији Страна уговорница Конвенције која истовремено служи као састанак Страна уговорница овог Протокола. Ове информације садрже:

- а) законске и административне мере, као и предметне политике везане за приступ и расподелу користи;
- б) информације о националним одговорним лицима и надлежном државном органу, односно надлежним државним органима; и
- в) дозволе или њима еквивалентан документ који се издаје у време приступа, као доказ о решењу о давању претходно аргументованог пристанка и решењу о утврђивању међусобно договорених уговорних услова.

3. Додатне информације, ако су доступне и ако постоје, могу да садрже:

- а) информације о релевантним надлежним телима аутохтоних и локалних заједница, као и информације које она пружају, ако се тако одлучи;
- б) готов образац одредби уговора;
- в) методе и алате развијене у сврху праћења генетичких ресурса;
- г) кодексе понашања и најбоље праксе.

4. Модалитети рада Механизма за размену специјализованих информација које се односе на приступ и расподелу користи насталих коришћењем генетичких ресурса, укључујући и извештаје о њеним активностима, се разматрају и о њима се доносе одлуке на Конференцији Страна, која истовремено служи као састанак Страна уговорница овог Протокола на њеном првом заседању, док се на будућим састанцима поменути модалитети преиспитују.

Члан 15.

Усаглашавање са домаћим законодавством или регулаторним захтевима о приступу и расподели користи

1. Свака Страна уговорница предузима одговарајуће, ефикасне и пропорционалне законске и административне мере или политике, како би омогућила да друга Страна може да има приступ генетичким ресурсима који се користе у оквиру надлежности дате Стране уговорнице, у складу са претходно аргументованим пристанком и заједнички договореним уговорним условима, и на начин на који је то одређено домаћим законодавством и законским прописима који се тичу приступа и расподеле користи поменуте друге Стране.

2. Стране уговорнице предузимају одговарајуће, ефикасне и пропорционалне мере да би реаговале на било коју појаву неусклађености са мерама које су усвојене у складу са горе поменутим ставом 1.

3. Стране уговорнице се обавезују да сарађују, у мери у којој је то могуће и применљиво, ако дође до икаквог кршења домаћег законодавства или

законских прописа који се тичу приступа и расподеле користи, као што је наведено у горе поменутом ставу 1.

Члан 16.

Усклађеност са домаћим законодавством или регулаторним захтевима који се тичу приступа и расподеле користи која настаје од традиционалних знања о генетичким ресурсима

1. Стране уговорнице се обавезују да према потреби предузимају одговарајуће ефикасне и пропорционалне законске и административне мере или политике, да би омогућиле да се приступи традиционалним знањима везаним за генетичке ресурсе, који се користе у оквиру надлежности дате Стране уговорнице, у складу са претходно аргументованим пристанком или одобрењем и учешћем аутохтоних и локалних заједница, као и то да поменуте мере предузима при уговарању међусобно договорених уговорених услова, у складу са домаћим законодавством и законским прописима о приступу и расподели користи друге Стране уговорнице, на чијој територији се налазе дате аутохтоне и локалне заједнице.

2. Стране уговорнице предузимају одговарајуће, ефикасне и пропорционалне мере да би реаговале на било коју појаву неусклађености са мерама које су усвојене у складу са ставом 1. овог члана.

3. Стране уговорнице се обавезују да сарађују, у мери у којој је то могуће и применљиво, ако дође до икаквог кршења домаћег законодавства или законских прописа који се тичу приступа и расподеле користи, као што је наведено у ставу 1. овог члана.

Члан 17.

Праћење коришћења генетичких ресурса

1. У циљу усклађености, свака Страна уговорница се обавезује да предузима одговарајуће мере, да би омогућила праћење и унапредила транспарентност коришћења генетичких ресурса. Ове мере могу укључивати:

- a) одређивање једне или више контролних тачака, и то на следећи начин:
 - (i) одређене контролне тачке би према потреби прикупљале или примале релевантне информације које се тичу претходно аргументованог пристанка, порекла генетичких ресурса, утврђивања међусобно договорених уговорних услова, и/или коришћења генетичких ресурса;
 - (ii) свака Страна, на одговарајући начин и у зависности од посебних карактеристика одређене контролне тачке, тражи од корисника генетичких ресурса да пруже поменутој контролној тачки информације које су наведене у горе наведеном ставу. Свака Страна предузима одговарајуће, ефикасне и пропорционалне мере, да би реаговала на појаву било каквог одступања од наведених захтева;
 - (iii) не доводећи у питање одредбе које се тичу заштите поверљивих информација, свака Страна уговорница се обавезује да према потреби стави на располагање релевантним државним органима, Страни уговорници која даје претходно аргументовани пристанак и Централној институцији за размену специјализованих информација, које се односе на приступ и поделу користи насталих коришћењем генетичких ресурса све информације, укључујући и оне садржане у

међународно признатим сертификатима о усаглашености у случајевима где овакви сертификати постоје;

- (iv) контролне тачке морају да буду ефикасне и требало би да имају функције које су релевантне за имплементацију овог подстава (а). Оне би требало да буду надлежне за коришћење генетичких ресурса или за прикупљање релевантних информација, између осталог, у било којој фази истраживања, развоја, иновирања, процеса предкомерцијализације или комерцијализације.
- б) подстицање корисника и снабдевача генетичких ресурса да у међусобно договорене уговорне услове укључе одредбе које се тичу размене информација о имплементацији ових услова, укључујући их кроз захтеве о извештавању; и
- в) подстицање да се за комуникацију користе исплативи и економични системи.

2. Дозвола или њен еквивалент који се издаје у складу са чланом 6. став 3(д) и доставља Централној институцији за размену специјализованих информација, које се односе на приступ и расподелу користи насталих коришћењем генетичких ресурса, сматра се међународно признатим сертификатом о усклађености.

3. Међународно признат сертификат о усклађености служи као доказ да је генетичким ресурсима, на које се дати сертификат односи, приступљено на начин који је у складу са претходно аргументованим пристанком и међусобно договореним уговорним условима, као и домаћим законодавством или прописима који се тичу приступа и расподеле користи који важе у држави из које је Страна уговорница која даје претходно аргументован пристанак.

4. Међународни сертификат о усклађености мора да садржи, осим у случајевима када се нека од доле наведених информација сматра поверљивом, минимум информација о:

- а) називу органа који је издао сертификат;
- б) датуму издавања сертификата;
- в) називу снабдевача;
- г) јединственом идентификационом броју сертификата;
- д) лицу или привредном друштву коме је дат претходно аргументовани пристанак;
- ђ) намени или генетичким ресурсима на које се сертификат односи;
- е) потврди да су уговорени међусобно договорени уговорни услови;
- ж) потврди да је прибављен унапред аргументовани пристанак; и
- з) врсти употребе (комерцијална и/или некомерцијална).

Члан 18.

Усаглашеност са међусобно уговореним условима

1. Приликом имплементације члана 6. став 3. тач. (е) и (з), и члана 7. све Стране уговорнице се обавезују да подстичу снабдеваче и кориснике генетичких ресурса и/или традиционалних знања везаних за генетичке ресурсе, да приликом склапања међусобно договорених уговорних услова, у овакве документе унесу и одредбе које ће се тичати решавања спорова, и то:

- а) назив Суда који ће бити надлежан за процес решавања спорова;

- б) закон који ће се примењивати на решавање спорова; и/или
 - в) алтернативне опције за решавање спорова, као што су медијација или арбитража.
2. Свака страна се обавезује да омогући право на тражење одштете у складу са својим правним системом и прописима, када дође до спора у вези са међусобно договореним уговорним условима.
3. Свака Страна по потреби предузима ефикасне мере, које се тичу:
- а) приступа правди; и
 - б) коришћења механизма који се тичу обостраног признања, прихватања и спровођења страних пресуда и арбитражних одлука које се односе на Стране у спору.
4. Конференције Страна која истовремено служи као састанак Страна уговорница овог Протокола проверава ефикасност примене овог члана, у складу са чланом 31. овог Протокола.

Члан 19.

Унапред припремљен модел одредби уговора

1. Свака Страна према потреби подстиче развој, коришћење и ажурирање секторских и међусекторских унапред припремљених модела/образаца уговорних клаузула, које ће бити садржане у међусобно договореним уговорним условима.
2. Конференција Страна, која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, периодично прикупља постојеће секторске и међусекторске готове моделе/обрасце одредби уговора.

Члан 20.

Кодекси понашања, смернице и најбоље праксе и/или стандарди

1. Свака Страна уговорница према потреби подстиче развој, ажурирање и коришћење добровољних кодекса понашања, смерница и примера најбоље праксе и/или стандарда који се тичу приступа и расподеле користи.
2. Конференција Страна, која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, периодично прикупља примерке добровољних кодекса понашања, смерница, као и примера најбоље праксе и/или стандарда и разматра усвајање посебних кодекса понашања, смерница и најбољих пракси и/или стандарда.

Члан 21.

Подизање јавне свести

Свака Страна уговорница се обавезује да предузима мере у циљу подизања јавне свести о важности генетичких ресурса и традиционалних знања која се односе на генетичке ресурсе, као и о другим релевантним питањима која се тичу приступа и расподеле користи. Ове мере могу укључивати, између осталог:

- а) промовисање овог Протокола и његовог циља;
- б) организацију састанака аутохтоних и локалних заједница и релевантних интересних група;

- в) оснивање и вођење службе за информисање, која би пружала услуге аутохтоним и локалним заједницама и релевантним интересним групама;
- г) ширење информација преко Националне централне институције за размену специјализованих информација које се односе на приступ и поделу користи насталих коришћењем генетичких ресурса;
- д) промоцију добровољних кодекса понашања, смерница и примера најбоље праксе и/или стандарда уз учешће и консултације са аутохтоним и локалним заједницама и релевантним интересним групама;
- ђ) подстицање размене искустава на националном, регионалном и међународном нивоу према потреби;
- е) образовање и обуку снабдевача и корисника генетичких ресурса и традиционалних знања која се односе на генетичке ресурсе, а тичу се њихових обавеза приликом приступа и расподеле користи;
- ж) учешће аутохтоних и локалних заједница и релевантних интересних група у имплементацији овог Протокола; и
- з) подизање јавне свести о протоколима и процедурама аутохтоних и локалних заједница.

Члан 22.

Капацитет

1. Стране уговорнице сарађују у циљу изградње капацитета и јачања људских ресурса и институционалних капацитета, ради ефикасног спровођења овог Протокола у земљама у развоју, које су Стране уговорнице овог Протокола, посебно у најмање развијеним земљама међу којима су мале острвске државе, као и у државама Страна уговорница чија је привреда у процесу транзиције, укључујући сарадњу преко постојећих глобалних, регионалних, подрегионалних и националних институција и организација. У овом контексту, Стране уговорнице би требало да олакшају учешће аутохтоних и локалних заједница и релевантних интересних група, укључујући невладине организације и приватни сектор.

2. У циљу јачања капацитета, развоја и имплементације овог Протокола и у складу са релевантним одредбама Конвенције, у потпуности се узимају у обзир потребе за финансијским средствима које имају Стране уговорнице које припадају земљама у развоју, најмање развијене земље, као и мале острвске државе и земље чија је привреда у процесу транзиције.

3. Да би се утврдиле адекватне мере неопходне за имплементацију овог Протокола, Стране уговорнице које припадају земљама у развоју, а посебно најмање развијене земље, међу којима се налазе и мале острвске државе, као и Стране уговорнице чија је привреда у процесу транзиције, би требало да примене методу самопроцене да би идентификовале сопствене националне потребе за одређеним капацитетима, као и своје националне приоритете. При томе, поменуте Стране уговорнице би требало да препознају и идентификују потребе за капацитетима и приоритете својих аутохтоних и локалних заједница и релевантних интересних група, а посебно потребе за одговарајућим капацитетима и приоритете везане за учешће жена.

4. У сврху подршке изградњи и развоју капацитета ради имплементације овог Протокола, могу се, између осталог, размотрити следеће кључне области:

- а) капацитети за имплементацију и хармонизацију са обавезама овог Протокола;
- б) капацитети за уговарање међусобно договорених уговорних услова;
- в) капацитети за развој, имплементацију и спровођење домаћег законодавства и административних мера или политика, везаних за приступ и расподелу користи; и
- г) капацитети земаља, како би се развиле сопствене истраживачке могућности и тако додају вредност својим генетичким ресурсима.

5. Мере, у складу са ст. 1, 2, 3. и 4. могу, између осталог, укључивати:

- а) правни и институционални развој;
- б) промовисање једнакости и правичности у преговорима, на пример кроз организовање обуке за уговарање међусобно договорених уговорних услова;
- в) праћење и спровођење усклађености прописа;
- г) коришћење најбољих доступних алата и система за комуникацију као што је интернет, ради активности које се тичу приступа и расподеле користи;
- д) развој и коришћење метода за вредновање;
- ђ) истраживања везана за проналажење корисних својстава, процеса и производа у природи са могућностима за комерцијалну употребу и таксономске студије;
- е) пренос технологија, инфраструктурне и техничке капацитете који би омогућили да овакав пренос технологија буде одржив;
- ж) унапређење доприноса активности везаних за приступ и расподелу користи ради очувања биолошке разноврсности и одрживог коришћења њених компоненти;
- з) посебне мере којима се повећава капацитет релевантних интересних група у вези са приступом и расподелом користи; и
- и) посебне мере којима се увећавају капацитети аутохтоних и локалних заједница где се ставља акценат на унапређење учешћа жена које су део ових заједница, у односу на приступ генетичким ресурсима и/или традиционалним знањима везаним за генетичке ресурсе.

6. Информације о изградњи и развоју капацитета, које се тичу иницијатива на националном, регионалном и међународном нивоу, које су покренуте у складу са горе наведеним ст. 1, 2, 3, 4. и 5. требало би да буду достављене Централној институцији за размену специјализованих информација које се односе на приступ и поделу користи насталих коришћењем генетичких ресурса, укључујући овде и информације о подстицању синергије и координације у процесу изградње и развоја капацитета за приступ и расподелу користи.

Члан 23.

Пренос технологије и сарадња

У складу са чл. 15, 16, 18. и 19. Конвенције, Стране уговорнице се обавезују да сарађују и заједно раде на техничким и научним истраживањима и развојним програмима, укључујући активности везане за биотехнолошка истраживања. Стране уговорнице преузимају обавезу да промовишу и

подстакну приступ технологијама и преносу технологија како би се земљама у развоју, које су уговорнице овог Протокола, посебно најмање развијеним земљама, међу којима су и мале острвске државе у развоју, као и Странама уговорницама чија је привреда у процесу транзиције, омогућио развој и јачање стабилне и одрживе технолошке и научне базе у сврху постизања циљева Конвенције и овог Протокола. Тамо где је могуће и применљиво, све активности које се тичу сарадње се реализују на територији Стране или Страна уговорница које испоручују генетичке ресурсе тј. у земљи или земљама порекла ових ресурса или на територији Стране или Страна уговорница које су стекле генетичке ресурсе у складу са одредбама Конвенције.

Члан 24.

Стране које нису уговорнице Протокола

Стране уговорнице подстичу Стране које нису потписнице овог Протокола, да се придржавају одредби овог Протокола и да пруже одговарајуће информације Централној институцији за размену специјализованих информација које се односе на приступ и поделу користи насталих коришћењем генетичких ресурса.

Члан 25.

Финансијски механизми и финансијска средства

1. Стране уговорнице узимају у обзир одредбе члана 20. Конвенције, приликом разматрања финансијских средстава ради имплементације овог Протокола.

2. Финансијски механизми Конвенције истовремено служе и као финансијски механизми овог Протокола.

3. Конференција Страна, која истовремено представља и састанак Страна уговорница овог Протокола, разматра потребе за финансијским средствима Страна уговорница овог Протокола које се сврставају у земље у развоју, најмање развијене земље и мале острвске државе, као и државе чија је привреда у процесу транзиције и даје упутства за коришћење постојећих финансијских механизма, наведених у ставу 2. овог члана, ради изградње и развоја капацитета који су наведени у члану 22. овог Протокола, као и приоритете и потребе за адекватним капацитетима аутохтоних и локалних заједница које припадају горе наведеним Странама уговорницама, посебно водећи рачуна о потребама жена које су чланице ових заједница.

4. У контексту става 1. овог члана Стране уговорнице такође узимају у обзир потребе Страна уговорница овог Протокола које се сврставају у земље у развоју, најмање развијене земље којима припадају и мале острвске државе и земље чија је привреда у процесу транзиције, као и њихове напоре да идентификују и реализују своје потребе везане за развој и изградњу капацитета, ради имплементације овог Протокола.

5. Упутства која се тичу финансијских механизма Конвенције, укључујући и оне механизме који су договорени пре усвајања овог Протокола, а који су битни за доношење одлука на Конференцији Страна, примењују се, *mutatis mutandis*, на одредбе овог члана.

6. Стране уговорнице овог Протокола које се сврставају у развијене земље, могу да обезбеде финансијска средства и друге ресурсе преко билатералних, регионалних и мултилатералних канала, како би омогућиле Странама уговорницама које се сврставају у земље у развоју и земљама чија је

привреда у процесу транзиције, да испуне обавезе прописане овим Протоколом.

Члан 26.

Конференција Страна у својству састанка Страна

1. Конференција Страна потписница Конвенције истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола.

2. Стране потписнице Конвенције које нису Стране овог Протокола могу присуствовати Конференцији Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, у својству посматрача. Када Конференција Страна истовремено има и улогу састанка Страна уговорница овог Протокола, одлуке у вези овог Протокола доносе само Стране уговорнице овог Протокола.

3. Када Конференција Страна истовремено служи као састанак Страна уговорница овог Протокола, сваки члан Бироа Конференције Страна који представља неку Страну потписницу Конвенције, али која у том тренутку није Страна уговорница овог Протокола, замењује се другим чланом кога бирају Стране уговорнице овог Протокола међу собом.

4. Конференција Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, редовно контролише имплементацију овог Протокола и у оквиру свог мандата доноси одлуке неопходне за ефикасност његове имплементације. Она извршава функције које су јој дате у надлежност овим Протоколом, и:

- а) даје препоруке о свему што је неопходно за имплементацију овог Протокола;
- б) оснива таква помоћна тела која се сматрају неопходним за имплементацију Протокола;
- в) тражи и користи, када је то потребно, услуге и сарадњу, као и информације од надлежних међународних организација као и међувладиних и невладиних тела;
- г) успоставља форму и интервале за слање информација које ће бити достављане у складу са чланом 29. овог Протокола и разматра ове информације, као и извештаје достављене од стране било ког помоћног тела;
- д) разматра и усваја, као што је прописано, амандмане на овај Протокол и његов Анекс, као и све додатне анексе на овај Протокол, који се сматрају неопходним за имплементацију овог Протокола; и
- ђ) врши друге функције које може захтевати имплементација овог Протокола.

5. Пословник о раду Конференције Страна и финансијске процедуре које се примењују сагласно Конвенцији, примењују се *mutatis mutandis* у оквиру овог Протокола, осим ако Конференција Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, консензусом не одлучи другачије.

6. Прву седницу Конференције Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, сазива Секретаријат и одржава се истовремено са првим састанком Конференције Страна, који је заказан дан након ступања на снагу овог Протокола. Наредни редовни састанци Конференције Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, одржавају се истовремено са редовним

састанцима Конференције Страна, осим ако Конференција Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола не одлучи другачије.

7. Ванредни састанци Конференције Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, одржавају се у неком другом периоду који Конференција Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола сматра неопходним, или на писмени захтев било које Стране уговорнице, под условом да у року од шест месеци од тренутка када овај захтев Секретаријат доставља Странама уговорницама, он буде подржан од стране бар једне трећине Страна уговорница.

8. Уједињене нације, њихове специјализоване агенције и Међународна агенција за атомску енергију, као и било која њихова држава чланица или посматрач, која није Страна Конвенције, могу имати улогу посматрача на састанку Конференције Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола. Свако тело или агенција, било национална или међународна, владина или невладина, квалификована за питања обухваћена овим Протоколом, а која је обавестила Секретаријат о својој жељи да буде представљена као посматрач на седници Конференције Страна, која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, може добити допуштење уколико бар једна трећина присутних Страна не уложи приговор. Осим ако није другачије предвиђено овим чланом, прихватање и учешће посматрача регулисано је Пословником о раду као што је наведено у ставу 5. овог члана.

Члан 27.

Помоћна тела

1. Свако помоћно тело које је установљено од стране или према одредбама Конвенције, може служити овом Протоколу и након доношења одлуке Конференције Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола. У одлуци о оснивању било којег помоћног тела наводе се и његове надлежности.

2. Стране Конвенције које нису Стране уговорнице овог Протокола, могу учествовати на састанцима ових помоћних тела у улози посматрача. Када помоћно тело Конвенције истовремено служи и као помоћно тело овог Протокола, одлуке које се односе на овај Протокол доносе само оне Стране које су Стране уговорнице овог Протокола.

3. Када помоћно тело Конвенције врши своје функције у погледу питања која се односе на овај Протокол, сваки члан Бироа таквог помоћног тела који представља Страну Конвенције, која у датом тренутку није Страна уговорница овог Протокола, замењује се другим чланом кога Стране уговорнице овог Протокола бирају међу собом.

Члан 28.

Секретаријат

1. Секретаријат основан чланом 24. Конвенције, истовремено служи и као Секретаријат овог Протокола.

2. Све одредбе из члана 24. став 1. Конвенције, које се тичу функција Секретаријата примењују се, *mutatis mutandis*, на овај Протокол.

3. Трошкове услуга Секретаријата настале само у сврху спровођења овог Протокола сnose за сада Стране. Конференција Страна која истовремено

служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, на свом првом састанку одлучује о неопходном буџетском аранжману за ову сврху.

Члан 29.

Праћење и извештавање

Свака Страна се обавезује да прати имплементацију својих обавеза које проистичу из овог Протокола и да доставља, у интервалима и у формату које захтева Конференција Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, извештаје о мерама које су предузете у сврху имплементације овог Протокола Конференцији Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола.

Члан 30.

Процедуре и механизми којима се промовише усклађивање са овим протоколом

Конференција Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, на свом првом састанку разматра и одобрава процедуре за сарадњу, као и институционалне механизме којима се промовише усклађивање са одредбама овог Протокола и бави се случајевима неусаглашености. Овакве процедуре и механизми садрже саветодавне одредбе и пружају помоћ, где је то потребно. Поменуте процедуре не доводе у питање и одвојене су од процедура које се односе на решавање спорова, као и од механизма обухваћених чланом 27. Конвенције.

Члан 31.

Оцењивање и ревизија

Конференција Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, четири године након ступања на снагу овог Протокола и у интервалима које одреди Конференција Страна која истовремено служи и као састанак Страна уговорница овог Протокола, врши процену ефикасности примене овог Протокола.

Члан 32.

Потписивање

Овај Протокол отворен је за потписивање за Стране уговорнице Конвенције у седишту Уједињених нација у Њујорку, почевши од 2. фебруара 2011. године до 1. фебруара 2012. године.

Члан 33.

Ступање на снагу

1. Овај Протокол ступа на снагу деведесетог дана након датума депоновања педесетог инструмента ратификације, прихватања, одобрења или приступања држава или организација регионалних економских интеграција које су Стране Конвенције.

2. За сваку државу или организацију регионалне економске интеграције која ратификује, прихвати или одобри овај Протокол или му приступи, после депоновања педесетог инструмента, у складу са горе наведеним ставом 1, овај Протокол ступа на снагу деведесетог дана након датума на који дата држава или организација регионалне економске интеграције депонује свој инструмент ратификације, прихватања, одобрења или приступања, или на дан када у датој држави или организацији регионалне

економске интеграције Конвенција ступи на снагу, зависно од тога који је од ових датума каснији.

3. У сврху горе наведених ставова 1. и 2, било који инструмент који депонује организација регионалне економске интеграције, не рачуна се као додатни, уз оне које депонују државе чланице поменути организације.

Члан 34.

Резерве

На овај протокол се не могу стављати резерве.

Члан 35.

Иступање из протокола

1. У било ком тренутку, две године након датума ступања на снагу овог Протокола за одређену Страну уговорницу, та Страна уговорница може иступити из овог Протокола, давањем писменог обавештења Депозитару.

2. Свако такво иступање ступа на снагу годину дана након што је Депозитар примио обавештење о иступању, или у неком каснијем року наведеном у обавештењу о иступању из Протокола.

Члан 36.

Аутентични текстови

Оригинал овог Протокола, чији су текстови на арапском, кинеском, енглеском, француском, руском и шпанском језику подједнако аутентични, депонују се код Генералног секретара Уједињених нација.

Као потврду тога, доле потписани, прописно овлашћени, потписали су овај Протокол на наведене датуме.

Сачињено у Нагоји, 29. октобра 2010. године.

Анекс

Новчана и неновчана корист

1. Новчана добит може укључивати, али није строго ограничена на:
 - а) приступ новчаним накнадама прикупљеним по узорку или на неки други начин;
 - б) авансно плаћање;
 - в) плаћање у ратама;
 - г) плаћање ауторских права;
 - д) плаћање новчаних надокнада за издавање дозволе за комерцијализацију;
 - ђ) посебне накнаде које се плаћају инвестиционим фондовима који се баве очувањем и одрживим коришћењем биолошке разноврсности и њених компоненти;
 - е) плате и повлашћене услове, ако о овоме постоји међусобан договор;
 - ж) финансирање истраживања;
 - з) заједничка улагања;

- и) заједничко власништво над релевантним правима на интелектуалну својину.
- 2. Неновчане користи могу укључивати, али нису строго ограничене на:
 - а) размену резултата истраживања и развојних програма;
 - б) сарадњу и допринос научним истраживањима и развојним програмима, посебно активностима везаним за биотехнолошка истраживања, ако је могуће на територији Стране уговорнице која обезбеђује генетичке ресурсе;
 - в) учешће у развијању производа;
 - г) сарадњу, заједнички рад и допринос образовним програмима и програмима обука;
 - д) приступ генетичким ресурсима који се налазе у објектима ван свог природног станишта (*ex situ*) и везаним базама података;
 - ђ) пренос знања и технологија испоручиоцу генетичких ресурса под праведним и најповољнијим условима, укључујући и концесије и повлашћене услове ако је тако договорено, а посебно знања и технологије које се тичу коришћења генетичких ресурса, укључујући биотехнологију или других релевантних ствари за очување и одрживо коришћење билошке разноврсности;
 - е) јачање капацитета за пренос технологија;
 - ж) изградњу институционалних капацитета;
 - з) људске и материјалне ресурсе којима се јачају административни капацитети, као и капацитети за спровођење одредби које се тичу приступа;
 - и) обуке које се тичу генетичких ресурса, уз пуно учешће земаља испоручилаца генетичких ресурса, и ако је могуће у земљама из којих потичу генетички ресурси;
 - ј) приступ научним информацијама које су релевантне за очување и одрживо коришћење биолошке разноврсности, укључујући биолошке пописе врста и таксономске студије;
 - к) допринос локалној привреди;
 - л) истраживања усмерена ка приоритетним потребама као што су здравље и безбедност хране, узимајући у обзир домаће употребе генетичких ресурса на територији Стране уговорнице која испоручује генетичке ресурсе;
 - љ) институционалне и пословне односе који могу настати као резултат уговора о приступу и расподели користи, као и даље активности везане за сарадњу;
 - м) обезбеђивање користи које се тичу хране и средстава за живот;
 - н) друштвено признање;
 - њ) заједничко власништво над релевантним правима на интелектуалну својину.

Члан 3.

За спровођење међународних обавеза преузетих Протоколом из Нагоје о приступу генетичким ресурсима и праведној и једнакој расподели користи које проистичу из њиховог коришћења уз Конвенцију о биолошкој разноврсности у Републици Србији надлежно је министарство надлежно за послове заштите животне средине.

Члан 4.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије – Међународни уговори”.